

SPIS TREŚCI

WSTĘP strona 9

PRZED BURZĄ strona 10

Artyleria burska pod Ladysmith

1900 strona 12
Wojna burska 12-17
Powstanie Bokserów 12, 17
BUROWIE I BRYTYJCZYCY 14
WOJNA AFRYKANERÓW 15

1901 strona 18
Wojna burska 18
Powstanie Bokserów 18

1902 strona 19
Wojna burska 19
Kryzys w Wenezueli 19

1903 strona 20
Pogromy w Rosji 20
Masakra w Bułgarii 21

1904 strona 22
Wojna rosyjsko-japońska 22-24
Brytyjczycy w Lhasie 23
Powstanie w Afryce
Południowo-Zachodniej 24

1905 strona 25
Rewolucja w Rosji 25, 28
REWOLUCJA W ROSJI 26
Wojna rosyjsko-japońska 27-28

1906 strona 29
Wodowanie *Dreadnoughta* 29
Konferencja marokańska 29
Powstanie w Natalu 30
Pogrom w Rosji 30

1907 strona 31
Francuski atak na Casablankę 31
ZMIENNE SOJUSZE
EUROPEJSKIE 32

1908 strona 33
Austria anektuje Bośnię
i Hercegowinę 33
Powstanie Młodo Turków 33

1909 strona 34
Obalenie szacha Persji 34
Niepokoje w Hiszpanii 35

1910 strona 35
Obalenie monarchii w Portugalii 36
Rewolucja meksykańska 37

1911 strona 38
Rewolucja meksykańska 38
Wojna włosko-turecka 39-40
Upadek dynastii mandżurskiej
41

1912 strona 42
Wojna włosko-turecka 43
Wojny bałkańskie 43 - 44

1913 strona 45
Rewolucja meksykańska 45-47
Wojny bałkańskie 45-47

1914-1918

I WOJNA ŚWIATOWA strona 48

Piechota kanadyjska pod Sommą, 1916

1914 strona 50
Śmierć arcyksięcia 50
Austria rozpoczyna wojnę 51
Niemcy przystępują do wojny 52
Napaść na Belgię 53
PRZECIWNICY 54-55
Brytyjski Korpus we Francji 56
Walki w Prusach Wschodnich 56
Odwrót spod Mons 58
Bitwy nad Marną i pod Ypres
58-59
Turcja przystępuje do wojny 60
Bitwa o Falklandy 60
STRATEGIA MORSKA 62-63

1915 strona 64
Szampania 64
Neuve Chapelle 64
Dardanele 65
Desant na Gallipoli 66
Druga bitwa pod Ypres 66, 72
Kampania w Galicji 67
Zatopienie *Lusitani* 68
Włochy przystępują do wojny 69
WOJNA NA TYŁACH 70-71
Desant w Zatoce Suvla 73
Druga wojna o Szampanię 73
Zdobycie Kut al-Amara 74
Ekspedycja do Salonik 74
Inwazja na Serbię 75
Bułgaria przystępuje do wojny 76
Wojna łodzi podwodnych 77

1916 strona 78
Pobór w Wielkiej Brytanii 78
Ofensywa pod Verdun 79
WŁADZA W RĘKACH
GENERALÓW 80
Zajęcie Kamerunu 81
Pancho Villa w Nowym
Meksyku 81
Powstanie wielkanocne 82
W BUDYNKU POCZTY
GŁÓWNEJ 82-83
Kapitulacja pod Kut 84
Bitwa jutlandzka 84
Rosyjska ofensywa w Galicji 86
Kampania nad Sommą 87, 90
Rumunia przystępuje do wojny 88
Ofensywa salonicka 88
Bitwy czołgowe 89
Kontrofensywa pod Verdun 90
CZAS BRUKWI 91

1917 strona 92
Zerwanie stosunków
amerykańsko-niemieckich 92
Brytyjczycy wkraczają do
Bagdadu 92
Rewolucja w Rosji 93
Stany Zjednoczone przystępują
do wojny 94
Bitwa pod Arras 95
Bitwa nad Aisne 95
Pierwsze konwoje 96
Bunt w armii francuskiej 96
Nowy rząd w Rosji 97
ROŚNIE ZNACZENIE
LOTNICTWA 98-99
Ostatnia ofensywa rosyjska 100
Trzecia bitwa pod Ypres 100, 103
Kłeska armii włoskiej 102
Zamach bolszewicki w Rosji 104
Bitwa pod Cambrai 105
Wojska amerykańskie we
Francji 106
Negocjacje niemiecko-
sowieckie 106
Brytyjczycy zdobywają
Jerozolimę 107

1918 strona 108
Traktat brzeski 108
Wojna fińska 108
Niemiecka ofensywa wiosenna
109
Niemcy docierają nad Marnę
110
Kontratak aliantów 111
Legion czeski w Rosji 111
PROPAGANDA 112-113
Wojska alianckie w
Archangielsku 114
Bitwa pod Amiens 114
Kapitulacja Turcji 116
Bułgaria podpisuje
zawieszenie broni 116
Ostatnia ofensywa
aliantów 118
Bitwa pod Vittorio Veneto
119
Kajzer abdykuje 119
Kapitulacja Niemiec 120
CENA WIELKIEJ WOJNY
120-121

1919-1938

ERA DYKTATORÓW strona 122

Adolf Hitler na zjeździe NSDAP, 1934

1919 strona 124

Powstanie w Berlinie 124
Masakra w Amritsarze 125
Traktat wersalski 126
Wojna domowa w Rosji 126

1920 strona 128

Polacy na Ukrainie 128
Powstanie w Irlandii 129

1921 strona 130

Niepokoje etniczne w Indiach 130
Niepodległość Irlandii 131

1922 strona 132

Traktat niemiecko-sowiecki 132
Incident w Chanak 133
Marsz na Rzym 133

1923 strona 134

Francuzi zajmują Zagłębie Ruhry 134
Pucz monachijski 135

1924 strona 136

Zamordowanie Matteottiego 136
Ibn Saud zdobywa Mekkę 137

1925 strona 138

Powstanie kurdyjskie 138
Powstanie druzów 138

1926 strona 140

Zwycięstwo ibn Sauda 140
Nacjonalści chińscy w Hankou 140

1927 strona 142

Zamach antykomunistyczny w Szanghaju 142
Rozruchy w Wiedniu 142

1928 strona 143

Nacjonalści wkraczają do Pekinu 143
Powstanie w Arabii Saudyjskiej 143

1929 strona 144

Dyktatura monarchistyczna w Jugosławii 144
Niepokoje w Palestynie 145

1930 strona 146

Niepokoje w Ameryce Południowej 146
Atak antykomunistyczny w Chinach 147
WALKA Z KUŁAKAMI 148-149

1931 strona 150

Abdykacja króla Hiszpanii, Alfonso XIII 150
Japończycy w Mukdenie 150

1932 strona 151

Niezależne Mandżukuo 151
Wojna o Chaco 151

1933 strona 152

Chińsko-japońskie zawieszenie broni 152
Hitler zostaje kanclerzem 153
NAZIŚCI DOCHODZĄ DO WŁADZY 154-155

1934 strona 156

Nazistowska czystka 156
Początek Długiego Marszu 157

1935 strona 158

Niemcy odzyskują Zagłębie Saary 158
Napaść na Abisynię 158

1936 strona 160

Niemcy zajmują Nadrenię 160
Powstanie w Palestynie 161
Wojna domowa w Hiszpanii 162
Porwanie Czang Kaj-szeka 163

1937 strona 164

Zniszczenie Guerniki 164
Czystka w Armii Czerwonej 164
Wojna w Chinach 164

1938 strona 166

Anschluss Austrii 166
Układ monachijski 167
POLITYKA USTĘPSTW 168-169

1939-1945

II WOJNA ŚWIATOWA strona 170

Coventry po nalocie, listopad 1940

1939 strona 172

Zwycięstwo Franco 172
Niemcy wkraczają do Pragi 173
Pakt niemiecko-sowiecki 174
Napaść na Polskę 175
Wlk. Brytania w stanie wojny 176
Armia Czerwona w Polsce 176
Napaść na Finlandię 178
Zatopienie Grafu Spee 178
STALIN SZUKA DRÓG BEZPIECZEŃSTWA 179
BLITZKRIEG 180-181
MORSKA POTĘGA W 1939 R. 182

1940 strona 184

Niemcy napadają na Norwegię 184
Sowiecko-fińskie zawieszenie broni 184
Niemcy napadają na Belgię i Holandię 185
Holendrzy kapitulują 186
Ofensywa niemiecka przeciwko Francji 187
Ewakuacja Dunkierki 188
Włochy przystępują do wojny 189
Francja kapituluje 190
Francuska flota zbombardowana 190
Bitwa o Wielką Brytanię 191
Japonia zajmuje Indochiny 192
Włosi wkraczają do Egiptu i Grecji 192
Nalot na Coventry 193
Ofensywa brytyjska w Libii 194
Wielki nalot na Londyn 194
HOME GUARD 196-197
JERVIS BAY ODPIERA ATAK 198

1941 strona 199

Wawel zdobywa Tobruk 199
Ustawa o pomocy dla państw walczących 199
Etiopia wyzwolona 200
Inwazja niemiecka na Bałkanach 201
Inwazja na Kretę 202
Bismarck zatopiony 203
Niemcy atakują Związek Radziecki 204
Wolni Francuzi zajmują Syrię 204
Karta Atlantyczna podpisana 206
Blokada Leningradu 206
Ofensywa niemiecka na Moskwę 207
Atak na Pearl Harbour 208
Stagnacja w Afryce Północnej 209
Japończycy dokonują inwazji na Malajach 210
Hongkong kapituluje 210
POKOJOWE ZABIEGI NA PACYFIKU 211
PARTYZANCI ATAKUJĄ 211

1942 strona 212

Singapur wzięty 212
Japończycy podbijają Azję południowo-wschodnią 212
Potyczka na M. Koralowym 214
Bitwa o Midway 215
Konwój w Arktyce 216
Rajd na Dieppe 217
Niemcy docierają do Stalingradu 218
Malta odznaczona Krzyżem Jerzego 219
Zwycięstwo pod El-Alamejn 220
Wojska alianckie lądują w Afryce Płn. 221
Wojska amerykańskie atakują Guadalcanal 222
Niemiecka 6. Armia w potrzasku 223
WOJNA O DWA OCEANY 224-225
RUCH OPORU WE FRANCJI 226-227

1943 strona 228

Konferencja w Casablance 228
Kapitulacja Niemców pod Stalingradem 229
Kontrofensywa w Tunezji 230
Armia Czerwona pod Charkowem 231
Bitwa na Morzu Bismarck 231
Kłeska państw Osi w Afryce Północnej 232
Wojska amerykańskie lądują na Aleutach 232
Alianci lądują na Sycylii 234
Włosi podpisują zawieszenie broni 235
Bitwa o Neapol 236
Ofensywa sprzymierzonych zatrzymana 236
Konferencja w Teheranie 237
BITWA TYTANÓW: KURSK 1943 238-239
TITO I JUGOSŁOWIAŃSKI RUCH PARTYZANCKI 240-241

1944 strona 242

Przyczółek pod Anzio 242
Japończycy w odwrocie 243
Walka o Birnię 244
Wyzwolenie Rzymu 245
Inwazja w Normandii 246
Zamach na Hitlera 247
Alianci lądują na południu Francji 248
Paryż wyzwolony 248
Desant pod Arnhem 249
Bitwa w Zatoce Leyte 250
Wojna domowa w Grecji 250
Powstanie w Słowacji 251
POWSTANIE WARSZAWSKIE
252-253
BITWA W ARDENACH 254-255

1945 strona 256

Alianci wkraczają do Niemiec 256
Chińczycy otwierają ponownie
Drogę Birmiańską 257
Nalot na Drezno 258
Brytyjczycy zdobywają
Mandaj 259
Desant na Okinawie 260
Kapitulacja Niemców we
Włoszech 261
Hitler popełnia samobójstwo 262
Zwycięstwo w Europie 263
Bomba atomowa zrzucona na
Hiroszimę 264
Konferencja w Poczdamie 264
Armia Czerwona uderza na
Mandżurię 265
Japonia kapitułuje 266
Viet Minh przejmuje kontrolę w
Indochinach 266
KARIERA GEN. WŁASOWA 267
OBOZY 268-269

1946-1965

NIEPODLEGŁOŚĆ A IDEOLOGIA strona 270

Policja atakuje demonstrantów w Cafo Monar w RPA

1946 strona 272

Konflikt w Chinach 272
Wojna Hindusów
z muzułmanami 273
Próby z bombą jądrową na
Pacyfiku 274
Wojna w Indochinach 274

1947 strona 275

Wojna domowa w Grecji 275
Doktryna Trumana 275
Rozruchy w Kaszmirze 276
Palestyna podzielona 277
**KONIEC PANOWANIA
BRYTYJSKIEGO W INDIACH** 278

1948 strona 280

Apartheid w Afryce Południowej 280
Wojna arabsko-izraelska 280
Zamach stanu w Czechosłowacji 281
Blokada Berlina 282
Stan wyjątkowy na Malajach 282

1949 strona 283

Zawieszenie broni w Kaszmirze 283
Zwycięstwo komunistów
chińskich 283

1950 strona 284

Wojna w Korei 284
Chińczycy wkraczają do Tybetu 285

1951 strona 286

Koreańskie negocjacje
pokoju 286
Napięcie w stosunkach
brytyjsko-egipskich 287

1952 strona 288

Przewrót wojskowy w Egipcie 288
Rewolta Mau-Mau 289

1953 strona 290

Rozruchy w Berlinie 290
Zawieszenie broni w Korei 291
Przewrót w Iranie 291

1954 strona 292

Kryzys na Cyprze 292
Powstanie w Algierii 293
DIEN BIEN PHU 294-295

1955 strona 296

Utworzenie Układu
Warszawskiego 297
Zamach stanu w Argentynie 297

1956 strona 298

Nacjonalizacja Kanału
Sueskiego 298
Powstanie na Węgrzech 299
**UPADEK POWSTANIA NA
WĘGRZACH** 300-301
Brytyjsko-francuska inwazja w
Egipcie 302

1957 strona 303

Kryzys w Jordanii 303
Oddziały federalne w Little
Rock 303

1958 strona 304

De Gaulle wraca do władzy 304
Zamach w Iraku 304
Amerykańska piechota morska
w Libanie 305

1959 strona 306

Rewolucja kubańska 306
Stan wyjątkowy w Laosie 306
Ludobójstwo w Rwandzie 307

1960 strona 308

Powstanie w Algierii 308
Rzeź w Sharpeville 308
SZPIEGOWSKI LOT U-2 310
Wojna domowa w niepodległym
Kongu 311

1961 strona 312

Flasko w Zatoce Świń 312
Bunt francuskich generałów 312
Mur berliński 313

1962 strona 314

Niepodległość dla Algierii 314
Kubański kryzys rakietowy 315
Konflikt chińsko-indyjski 315

1963 strona 316

Pucz w Iraku 316
Zamach stanu w Wietnamie
Południowym 317
Zabójstwo Kennedy'ego 317

1964 strona 318

Konflikt amerykańsko-
wietnamski 318
Konfrontacja w Malezji 319

1965 strona 320

Rozruchy na tle rasowym w
Los Angeles 320
Napaść Indii na Pakistan 320
Rodezja ogłasza niepodległość 321
KONFLIKTY AFRYKAŃSKIE 322-323

Libańscy żołnierze obsługują karabin maszynowy, Bejrut 1975

1966 strona 326

Przewrót w Nigerii 326
Obalenie Nkrumaha 326
Zamieszki w miastach amerykańskich 327
Rewolucja kulturalna 327

1967 strona 326

Przewrót wojskowy w Grecji 326
Bunt w Białym 326
Brytyjczycy opuszczają Aden 329
WOJNA SZESZCZODNIOWA 330 - 331

1968 strona 332

Zbuntowani Czesi 332
Ofensywa Viet-Congu 332
Masakra w My Lai 333
Rozruchy studenckie we Francji 333

1969 strona 334

Niepokoje w Ulsterze 334
Konflikt chińsko-radziecki 334

1970 strona 335

Studenci giną od kul 335
Konflikt jordańsko-palestyński 335

1971 strona 336

Amin usuwa Obote 336
Wojna domowa w Pakistanie 336

1972 strona 338

13 ofiar w Londonderry 338
Ludobójstwo w Burundi 338
TERRORYZM - ZJAWISKO KOŃCA WIEKU 340 - 341

1973 strona 342

Rozjem w Wietnamie 342
Zamach wojskowy w Chile 342
Egipt atakuje Izrael 343

1974 strona 344

Zamach stanu w Portugalii 344
Turcja dokonuje inwazji na Cypr 345
Nixon podaje się do dymisji 345
Rebelia w Etiopii 345

1975 strona 346

Niepodległość dla Angoli 346
Wojna domowa w Libanie 346
Upadek Wietnamu Południowego 346

1976 strona 348

Obalenie Isabel Peron 348
Aresztowanie Bandy Czworą 349
UWOLNIENIE ZAKŁADNIKÓW 350

1977 strona 352

Przewrót w Pakistanie 352
Starcie Egipt-Libia 352

1978 strona 354

Przewrót w Afganistanie 354
Szach Iranu zdeponizowany 355

1979 strona 356

Chomeini wraca do Iranu 356
Wojna chińsko-wietnamska 356
Idi Amin ucieka z Ugandy 357
Zwycięstwo sandinistów 358
Armia radziecka dokonuje inwazji na Afganistan 359

1980 strona 360

Wojna między Iranem a Irakiem 360
Fiasko amerykańskiej akcji ratunkowej 360

1981 strona 361

Śmierć prezydenta Egiptu 361
Stan wojenny w Polsce 361
ZAMIESZKI W WIELKIEJ BRYTANII 362

1982 strona 364

Wojna o Falklandy 364
Inwazja Izraela na Liban 365

1983 strona 366

Rzeź w Bejrucie 366
Oddziały amerykańskie na Grenadzie 367

1984 strona 368

Zbrojne starcia w Amritsarze 368
Zamach IRA w Brighton 369

1985 strona 370

Rebelia w Sudanie 370
Niepokoje w RPA 370
EKSPLIZJA NA RAINBOW WARRIOR 371

1986 strona 372

Marcos przegrywa wybory 372
Rajd lotnictwa amerykańskiego na Libię 373

1987 strona 374

Zamach wojskowy na Fidżi 374
Armia hinduska w Sri Lance 375

1988 strona 376

Rosnące wycofują się z Afganistanu 376
Zawieszenie broni na froncie irańsko-irackim 376
Przewrót w Birmie 377
Walki w Górnym Karabachu 377

1989 strona 378

Rzeź w Pekinie 378
Rewolucja w Rumunii 378
Stany Zjednoczone w Panamie 379
UPADEK KOMUNIZMU W EUROPIE WSCHODNIEJ 380 - 381

1990 strona 382

Uwolnienie Mandeli 382
Armia iracka atakuje Kuwejt 383

1991 strona 384

Alianci atakują Irak 384
Obalenie reżimu w Etiopii 385
Nieudany przewrót w Moskwie 385
WOJNA W ZATOCE PERSKIEJ 386 - 387

1992 strona 388

Konflikt w Armenii 388
Wojna domowa w Jugosławii 388
Upadek reżimu afgańskiego 389
Rozruchy w Los Angeles 390
ONZ wycofuje się z Sarajewa 391
Antyrządowe demonstracje w Tajlandii 391
Masakra w Boipatong 392
Etniczna czystka w Bośni 393
Świętliści szlak atakuje miasta peruwiańskie 393
Głód i wojna domowa w Somalii 394
Wojna domowa w byłej Jugosławii 394
Neonaziści w Niemczech Wschodnich 395

INDEKS strona 396

PODZIĘKOWANIA ZA FOTOGRAFIE

Wydawcy chcieliby wyrazić wdzięczność wszystkim osobom, które dostarczyły zdjęć do wykorzystania w niniejszej publikacji i jednocześnie przeprosić tych współpracowników, których nazwiska być może pominięto przez przeoczenie w podziękowaniach. Szczególne wdzięczności jesteśmy za pracę przy wyszukiwaniu ilustracji panom: Juli Rudon i Annie Hobart, a także Dawn Wyman, Annie Calvert i zespołowi Hutton Picture Company, Juli Quiley z Paul Popper Limited, Judith Millidge z Bison Books oraz Royowi Segalowi z Leo Baeck College Library.

Większość opublikowanych w książce fotografii pochodzi ze zbiorów Hutton-Deutch Collection w Londynie, łącznie z materiałami z Bettmann Archive, Evening Standard Collection, Keystone Collection oraz UPI. Ponadto korzystaliśmy z następujących źródeł: Argus Printing and Publishing Company, Durban/Laurie Bloomfield 270-1; Associated Press, Londyn 286 g; Camera Press, Londyn 146 d; Mary Evans Picture Library, Londyn 22 d, 38 f; The Trustees of the Imperial War Museum, Londyn wykleka, 1, 48-9, 65 d, 66 p, 70-1, 71, 73, 74 f, 75 f, 76 g, 84 d, 88 g, 96 d, 98-9, 101 f, 102, 107 i; p, 111, 112 g i d, 113 (wszystkie), 115 f i d, 117 g, 120 g, 121 d, 178 d, 181 p, 186 d, 188 g, 189 g, 190 g, 191 g i d, 199 g, 200 g i d, 203 g i d, 204, 205 d, 207 g i d, 209 d i d, 214 d, 218 d, 219, 220 g i d, 222 d, 225 g i d, 228 d, 229 d, 233, 237 d, 240 d, 242 g i d, 243 d, 244 g, 245, 248 f i d, 255 f, 258 g, 259 d, 261 g, 268 d; Kyoto Photo Service, Tokio 206 d; Library of Congress, Waszyngton 90; Marshall Cavendish Publishing, Londyn/National Archives 266 g; Novosti 238 g; National Archives, Waszyngton/Navy Department 208 g, 215 g; National Army Museum, Londyn 58 d; National Maritime Museum, Londyn 198 g; Novosti, Londyn 238 g i p, 238-9, 239; Popperfoto, Northampton 176 d, 177, 178 g, 179 d i d, 181 i f, 183 d i d, 195 d, 197 d, 205 f, 212 g i d, 217 g i d, 223 p, 225 g, 226 g, 229 f, 240 d, 240-1, 242 d, 247 g i d, 248 d, 252 p, 253, 258 d, 258 d, 262 d i d, 267, 268 d, 276 p, 278, 278-9, 279 g, 282 d, 288 g, 293 g, 294 p, 296 d, 298 d, 305 d, 306 (wszystkie), 307 g i d, 309 g i d, 310 i, 311 g i d, 313 g i d, 317 g i d, 323 g, 325 g, 341 g, 342 d i d, 347, 350 g, 352 g i d, 355 g, 361 g, 364 g, 365, 366 g i d, 367 g, 368 f i p, 369 d, 370, 371, 372 d, 374 g i d, 375 g i d, 376 i p, 377 g i d, 378 d, 379 g, 380 (wszystkie), 382 g i d, 383, 385 d, 387 d, 388 p, 389 (wszystkie); Reed International Books Ltd 15 wstawka p; Victoria and Albert Museum 22 g; Rex Features, Londyn 367 g; Mike Moore/Today 386, 386-7, Leon Schadeberg 384 g; Sipa Press 384 d, Sipa Press/Chansay 367 g, Sipa Press/BSI Gentile 2-3, Sipa Press/Malcolm Linton 8, 388 i; Roger-Viollet, Paryż 57 g, 79, 85; Society for Cultural Relations with the USSR, Londyn 218 g; Syndication International, Londyn 170-1; TRH Pictures, Londyn 326 d, 337, 354 d, T. A. Davies 346 d, Department of Defense 373, 379 d, 385 g; United Nations/Y. Nagata 343; US Air Force/Cal-uss Heinrich 380-1, US Navy 360 g; US Air Force 285 g; US Army 230 g, 250 g, 255 d; US Navy 215 d, 216, 224-5; US Signal Corps 87 d, 89 d.

—Oznaczenie: g - górna, s - środkowa, d - dolna, i - na lewo, p - na prawo